

Freedom Writers

Bronnenblad

Regie: Richard LaGravenese
Jaar: 2007
Duur: 123 minuten

12

Inhoud

Bronnenblad

1. Vooroordelen en beeldvorming	03
2. Burgerrechtenactivisten: Freedom Riders en Martin Luther King jr.	04
3. Burgerrechtenactivisten: Anne Frank en het Verzet	07
4. De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens	10
Amnesty International & Movies that Matter	11
Colofon	12

1. Vooroordelen en beeldvorming

THE WORLD ACCORDING TO AMERICANS

Iedereen heeft vooroordelen. Vooroordelen zijn meningen over mensen of groepen mensen die niet op feiten (waarheden) gebaseerd zijn. Vaak zijn vooroordelen het resultaat van veralgemeneseringen, ofwel stereotypen, zoals 'vrouwen kunnen niet inparkeren' of 'alle Marokkanen zijn criminelen'.

Het is soms heel handig om in deze algemeenheden te denken, bijvoorbeeld wanneer we een grote hoeveelheid informatie op moeten slaan. Het is namelijk onmogelijk om elk individueel detail van iedereen te onthouden. Aan de andere kant hebben vooroordelen een heel groot nadeel; ze kunnen invloed hebben op de manier waarop we met andere mensen omgaan. Wanneer hierdoor een bepaalde groep wordt achtergesteld, bijvoorbeeld op basis van geslacht, geloof of leeftijd, spreken we van discriminatie. Wanneer een bepaalde groep wordt achtergesteld op basis van ras, zoals Marokkanen, Afro-Amerikanen of Belgen, noemen we dit racisme. In Box 1 staan een aantal voorbeelden van vooroordelen. Komen ze je bekend voor?

Box 1: Voorbeelden van vooroordelen

Nederlanders zijn gierig, lopen op klompen en roken de hele dag wiet.
Marokkanen zijn vechtersbazen en criminelen.
Turken komen altijd te laat.
Surinamers zijn lui en willen niet werken.
Spanjaarden zijn temperamentvol en zitten altijd maar te schelden.
Fransen zijn arrogant en eten de hele dag stokbrood met camembert.
Belgen zijn dom en eten de hele dag dikke frieten.
Engelsen zijn wit, dik en drinken de hele dag bier.

Er zijn ook vooroordelen op basis van geslacht:
Vrouwen kunnen niet autorijden.
Mannen kunnen beter sporten dan vrouwen.
Mannen kunnen niet koken.

Of op basis van geloof:
Joden hebben grote neuzen en denken alleen maar aan geld.
Christenen zijn saai, ouderwets en dragen grijze wollen sokken.
Moslims zijn fanatiekelingen.

2. Burgerrechten-activisten: Freedom Riders en Martin Luther King jr.

De titel 'Freedom Writers' heeft Ms G. niet zomaar gekozen als titel voor het boek van 'room 203'. Het is namelijk gebaseerd op een groep burgerrechtenactivisten in de jaren '60 van de vorige eeuw, genaamd de *Freedom Riders*. Deze Freedom Riders streden voor gelijke rechten voor zowel blanke als 'gekleurde' Amerikaanse burgers. Maar we gaan eerst een stukje terug in de tijd om te kijken waar het begin van deze ongelijkheid ligt.

2.1. Noord en zuid en de slavernij

Heel vroeger was Amerika verdeeld in het noorden (oftewel de Unie) en het zuiden (de Confederatie). Noord en zuid verschilden veel van elkaar. Het noorden was geïndustrialiseerd en had daarmee veel rijkdom verworven. Het zuiden was een agricultuur. Dat betekent dat zij hun geld verdienden met het verbouwen van gewassen, met name tabak en katoen. In het zuiden was de welvaart in handen van een klein groepje rijke plantagehouders waardoor er veel onvrede was onder de bevolking. Ook hadden noord en zuid andere opvattingen over de slavernij.

Het noorden vond de slavernij immoreel (slecht) en verwerpelijk. Er werd zelfs een geheime 'underground railroad' opgezet om weggelopen slaven te redden. Het zuiden wilde de slavernij juist steeds verder uitbreiden. Dit zorgde voor veel spanning tussen het noorden en het zuiden en leidde uiteindelijk tot de Amerikaanse burgeroorlog van 1861. Na vier jaar oorlog voeren en honderdduizenden doden en gewonden overwon uiteindelijk het noorden.

Na de oorlog werd de slavernij in heel Amerika verboden en stond het land in het teken van de heropbouw, ofwel met een deftig woord: *de reconstructie*. Er kwam er een democratisch bestuur en voormalige slaven hadden nu ook rechten. Niet iedereen was het hiermee eens en de Ku Klux Klan (een racistische beweging die Afro-Amerikanen terroriseert) kreeg een enorme aanhang. Na de oorlog waren de spanningen tussen het noorden en het zuiden en de ongelijkheid tussen blanken en 'gekleurden' dus nog lang niet opgelost...

2.2. Verzet!

Vanaf de oorlog en tot de jaren '60 van de twintigste eeuw was er in Amerika het systeem van *segregatie*. Dit is een ander woord voor rassenscheiding. Zo waren er aparte scholen en restaurants voor blanke en gekleurde Amerikanen, mochten mensen niet met iemand van het andere ras trouwen en hadden 'gekleurde' Amerikanen geen of veel minder rechten. Ze moesten bijvoorbeeld achterin de bus zitten en hadden geen stemrecht. Met andere woorden: gekleurde mensen werden behandeld als tweederangs burgers.

Gedurende de jaren '50 kwamen steeds meer Afro-Amerikanen in opstand tegen dit onrecht. Zij worden daarbij geholpen door de in 1905 opgerichte NAACP (National Association for the Advancement of Colored People). De NAACP stelt de ongelijkheid aan de kaart door het aanspannen van rechtzaken. Zij vinden namelijk dat de ongelijkheid tussen blanken en Afro-Amerikanen in

2. Burgerrechten-activisten: Freedom Riders en Martin Luther King jr.

.....

strijd was met de Amerikaanse Grondwet.

Op 1 december 1955 weigert Rosa Parks om haar plaats in een bus af te staan aan een blanke vrouw. De politie komt erbij en Parks krijgt een boete van 10 dollar. Ze weigert om deze boete te betalen en wordt gearresteerd. Wanneer Martin Luther King jr. (zie 2.4) van deze arrestatie hoort, begint hij de Montgomery busboycot van 1955 tot 1956. Hij roept iedereen op om niet meer met bussen te reizen van de maatschappij waardoor Parks zo oneerlijk behandeld was. In plaats van met de bus te gaan organiseren mensen een carpoolsysteem en ook taxi's brengen mensen voor een verlaagd tarief van 10 cent (ongeveer de prijs van een buskaartje) naar de plaats van bestemming. Anderen gaan lopend of fietsend naar hun werk of naar de supermarkt. Het busbedrijf verliest daardoor in korte tijd zoveel passagiers dat het bijna failliet gaat. Uiteindelijk bepaalt het hooggerechtshof in 1960 dat rassenscheiding in openbare bussen en treinen in tegenspraak is met de Amerikaanse Grondwet.

2.3. De Freedom Riders

Om te testen of het verbod op rassenscheiding in het openbaar vervoer wel wordt nageleefd, beginnen dertien mannen en vrouwen, blank en gekleurd, jong en oud met een geweldloos protest. Op 4 mei 1961 vertrekken deze Freedom Riders met twee openbare bussen uit Washington DC op weg naar het zuiden. Het begin van de reis stuit op weinig problemen. Wanneer de Freedom Riders echter het diepe zuiden bereiken, krijgen ze te maken met hevig verzet. Ze worden geslagen

en bespuwd. Maar het geweld tegen de Freedom Riders gaat van kwaad tot erger wanneer op 13 mei één van de twee bussen met een brandbom wordt bekogeld. De andere bus bereikt Birmingham waar de Ku Klux Klan hen opwacht met zeer kwade bedoelingen. Veel Freedom Riders raken ernstig verwond, mede doordat de Klan wordt bijgestaan door de lokale politie. De volgende avond, op 21 mei, ontmoeten de Riders Martin Luther King jr.

2.4. Martin Luther King jr. (1929 - 1968)

Martin Luther King jr. is een van de bekendste burgerrechtenactivisten van Amerika. Misschien heb je weleens zijn bekende speech 'I Have A Dream' gehoord.

Martin Luther King Jr. wordt geboren in 1929 in Atlanta in de zuidelijke staat Georgia. In het zuiden groeit hij op in een omgeving waar blanken en Afro-Amerikanen geen gelijke rechten hebben. Hij studeert theologie en wordt, net als zijn vader en overgrootvader, predikant. Tijdens zijn studie theologie (godsdienskunde) wordt hij geïnspireerd door het gedachtegoed van Mahatma Gandhi, die strijdt voor mensenrechten op een uitsluitend geweldloze manier. In zijn strijd voor burgerrechten voor iedereen, roept Martin Luther King jr., net als Gandhi, op tot uitsluitend geweldloze protesten, zoals de Montgomery busboycot. Hij zei over gewelddadig verzet het volgende:

"The old law of an eye for an eye, leaves the whole world blind." – Martin Luther King jr. (1929-1968)

.....

2. Burgerrechten-activisten: Freedom Riders en Martin Luther King jr.

.....

In 1963 komen meer dan 250.000 mensen samen (5 keer een uitverkochte Amsterdam Arena) voor een protestmars naar Washington. Voor de vijver van het Witte Huis spreekt Martin Luther King jr. de wereldbekende woorden: *'I have a dream'*. Een jaar later ontvangt hij de Nobelprijs voor de Vrede.

Op 4 april 1968, op 39-jarige leeftijd, wordt Martin Luther King jr. vermoord.

.....

3. Burgerrechten-activisten: Anne Frank en het Verzet

In de film behandelt de klas van Ms G. het dagboek van Anne Frank. Anne Frank was een Joods meisje dat in de Tweede Wereldoorlog (WO 2) met haar familie was ondergedoken in het Achterhuis. In dit huis schrijft ze haar wereldberoemde levensverhaal op. Maar eerst gaan we even kort naar de jaren vóór het Achterhuis om te begrijpen hoe het zover kon komen dat de familie Frank zich moest verstoppen voor de Duitsers.

3.1. De voordagen van de Tweede Wereldoorlog (1933-1939)

Het is 1933. Hitler wordt rijkskanselier (leider) van Duitsland. In Duitsland is al jaren een zware economische crisis. Veel mensen zijn arm en werkloos en daardoor ontzettend ontevreden. Adolf Hitler speelt hier goed op in. Hij belooft dat zijn partij, de Nationaalsocialistische Duitse Arbeiderspartij (NSDAP), welvaart zal brengen en is van mening dat communisten, socialisten, republikeinen en Joden de schuld zijn van alle problemen in Duitsland.

Om deze reden worden Joden steeds meer gediscrimineerd en worden er steeds meer anti-Joodse maatregelen getroffen in Duitsland. Op steeds meer plekken hangt een bordje met 'voor Joden verboden'. Hierdoor besluit de familie Frank in 1933 om weg te gaan uit Duitsland en te verhuizen naar Amsterdam. Daar hoopt de familie Frank veilig te zijn. Eerst gaat vader Otto alleen en daarna komen zijn vrouw Edith en dochter Margot naar Amsterdam. Anne komt begin 1934; zij heeft in de tussentijd bij haar oma in Aken gelogd.

3.2. Nederland wordt bezet

Hitler en zijn aanhangers (ook wel nazi's genoemd) willen een zo groot en machtig mogelijk Duitsland. Op 1 september 1939 valt Hitler met zijn troepen Polen binnen. Twee dagen later verklaren het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk Duitsland de oorlog. De Tweede Wereldoorlog is een feit maar Nederland blijft voorlopig neutraal (ze bemoeien zich niet met de oorlog).

Op 10 mei 1940 wordt Nederland toch bezet door de Duitsers. Nederland is bezet en de nazi's zijn vanaf dat moment de baas. Eerst lijkt er vrij weinig aan de hand maar in 1941 worden er ook in Nederland steeds meer Anti-Joodse maatregelen afgekondigd. Zo zijn er aparte wijken voor Joden en moeten Joodse kinderen naar aparte scholen. In mei 1942 moet Joden ouder dan zes jaar een zogenaamde Jodenster op hun kleren dragen, zodat het duidelijk is wie Joods is en wie niet. Vanaf juli worden Joden op zogenaamde 'transporten' gezet om te 'werken' in speciale kampen, zoals Auschwitz in bezet Polen. Achteraf wordt duidelijk dat in deze kampen miljoenen Joodse mannen, vrouwen, kinderen en baby's vermoord worden in gaskamers. De structurele vervolging en moord van Europese Joden wordt de Holocaust genoemd.

3.3. Verzet!

Tegen het onrecht dat Joden en ook andere groepen, zoals homo's en zigeuners, wordt aangedaan, komen sommige mensen in verzet. Sommigen pakken de geweren op, maar een groot deel van het Nederlandse verzet is geweldloos.

3. Burgerrechten-activisten: Anne Frank en het Verzet

De eerste grootschalige verzetsactie tegen de Duitsers, is de Februaristaking van 1941. Via boodschappers worden er in het diepste geheim pamfletten uitgedeeld met daarop de tekst: 'Staakt! Staakt! Staakt!' Op 25 en 26 februari leggen heel veel Amsterdamse arbeiders tegelijk het werk neer. Hierdoor rijden er bijvoorbeeld bijna geen trams en treinen meer, tot groot ongenoegen van de Duitsers. De staking zorgt voor een groot saamhorigheidsgevoel onder de arbeiders en verspreidt zich in razend tempo naar andere delen van het land. Met geweld wordt de staking uiteindelijk verboden. Er vallen negen doden en 24 gewonden.

Veel verzet is gebeurd in het geheim, zeg maar ondergronds. Zo bestaat er gedurende de hele oorlog een illegale pers, waardoor men op de hoogte wordt gehouden van belangrijke gebeurtenissen en verzetsacties. Ook wordt er veel vervalst, zoals persoonsbewijzen en distributiebonnen voor onder andere eten. Hierdoor kunnen mensen vluchten en kunnen helpers van onderduikers extra eten halen.

Veel verzetslieden moeten hun heldendaden met de dood bekopen; velen worden gemarteld en gefusilleerd (doodgeschoten) in de Nederlandse duinen.

3.4. Onderduiken in het Achterhuis

Als Margot op 5 juli 1942 een brief krijgt waarin staat dat zij zich moet melden voor transport, duikt de familie Frank onder. Ze nemen tassen mee en kleden zich zo dik mogelijk aan, laag over

laag, want het is te gevaarlijk om zomaar met een grote koffer met kleding over straat te gaan. Ze vestigen zich, samen met de familie Pels en Fritz Pfeffer, aan de Amsterdamse Prinsengracht, in het Achterhuis. Dit is het bedrijfspand van de vader van Anne. Het Achterhuis is in dit pand verstopt achter een grote boekenkast. Alleen de medewerkers van kantoor, onder wie Miep Gies, weten dat er achter deze boekenkast een 'geheim' huis schuilt. Overdag moeten de onderduikers goed opletten en heel stil zijn. De dertien jaar oude Anne schrijft dan het liefst in haar dagboek dat ze Kitty noemt. Hieronder zie je een citaat uit Annes dagboek.

"Wij, jongeren, hebben dubbele moeite ons te handhaven in een tijd waarin alle idealisme vernield en verpletterd wordt, waarin de mensen zich van hun lelijkste kant laten zien, waarin getwijfeld wordt aan waarheid, recht en God. Dat is het moeilijke in deze tijden: idealen, dromen mooie verwachtingen komen nog niet op of ze worden door de gruwelijkste werkelijkheid getroffen en zo totaal verwoest." – Anne Frank Zaterdag 15 juli 1944.

Op 4 augustus 1944 stormen drie Nederlandse politiemannen onder leiding van een nazi het Achterhuis binnen. De onderduikers zijn verraden! Ze worden gearresteerd en meegenomen naar de gevangenis. Vanuit hier worden ze op transport gezet naar Westerbork (Drenthe) en van daaruit gaan zij op transport naar kamp Auschwitz in bezet Polen. Hier worden de mannen van de vrouwen gescheiden en waar vader Otto achterblijft,

3. Burgerrechten-activisten: Anne Frank en het Verzet

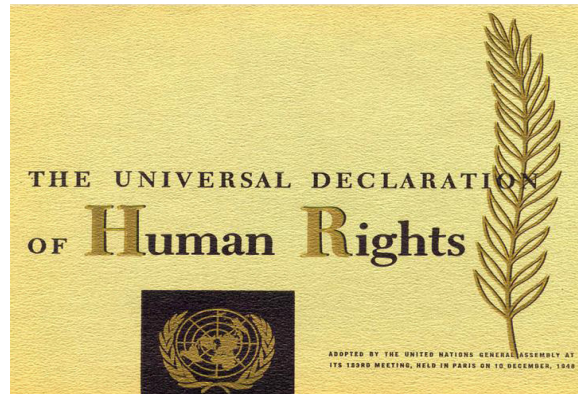

worden Anne en Margot op de trein gezet naar Bergen-Belsen, een concentratiekamp in noord-Duitsland. In maart 1945, een paar maanden voor de bevrijding, sterven de zusjes Frank. Op 5 mei 1945 wordt Nederland bevrijd.

3.5. Het dagboek

Annes dagboek blijft na de arrestatie achter in het Achterhuis en wordt door Miep Gies tot aan het einde van WO 2 goed bewaard. Wanneer Otto Frank, als enige van alle onderduikers, levend terugkomt uit de kampen, geeft ze hem Annes dagboek. Omdat Anne het allerliefste een echte schrijfster had willen worden, maakt Otto van het dagboek een echt boek, genaamd Het Achterhuis. Het dagboek wordt tot op de dag van vandaag door miljoenen mensen gelezen. Annes levensverhaal staat symbool voor de geschiedenis van de Jodenvervolging, de strijd voor verzoening en voor mensenrechten in de hele wereld. Hierdoor is Anne zelf ook een beetje een burgerrechtenactiviste geworden.

4. De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is een verklaring die is aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties om de basisrechten van de mens te omschrijven. De verklaring regelt de rechten van ieder mens. Hieronder staan 23 van de 30 artikelen. De volledige tekst is te lezen op www.amnesty.nl/uvrm.

1. Iedereen wordt vrij en met gelijke rechten geboren.
2. De mensenrechten gelden voor iedereen, waar ook ter wereld.
3. Je hebt recht op leven, op vrijheid en op veiligheid.
4. Slavernij is verboden.
5. Martelen is verboden.
6. Je hebt het recht om erkend te worden voor de wet.
7. De wet is voor iedereen gelijk en moet iedereen gelijke bescherming bieden.
8. Als je onrecht wordt aangedaan, heb je recht op bescherming.
9. Je mag niet zomaar worden opgesloten, of het land uitgezet.
10. Als je terecht moet staan, heb je recht op een eerlijke en openbare rechtszaak met een onafhankelijke rechter.
11. Je bent onschuldig tot het tegendeel is bewezen.

12. Je mag je vrij verplaatsen in je eigen land. Je mag ieder land (ook je eigen) verlaten.
13. Je mag vluchten naar een ander land, als je mensenrechten worden bedreigd.
14. Je hebt recht op een nationaliteit.
15. Je mag trouwen met wie je wilt en een gezin stichten.
16. Je hebt recht op bezit, dat mag niemand zomaar van je afnemen.
17. Je mag je eigen godsdienst kiezen en daarnaar leven.
18. Je hebt het recht om uit te komen voor je eigen mening en informatie en denkbeelden te ontvangen om een mening op te baseren.
19. Je hebt recht op de economische, culturele en sociale voorzieningen in je land.
20. Je hebt recht op rust en vrije tijd.
21. Je hebt recht op genoeg inkomen om van te leven en gezondheidszorg te kunnen betalen. Als je niet voor jezelf kunt zorgen, moet de overheid dat doen.
22. Je hebt recht op onderwijs.
23. Je hebt het recht om te genieten van kunst en cultuur.

Amnesty International

Movies that Matter

Amnesty International is een internationale organisatie die zich inzet voor de rechten van de mens. Over de hele wereld heeft Amnesty meer dan 2,2 miljoen leden en aanhangers. Het hoofdkantoor staat in Londen. Daar worden gegevens van over de hele wereld verzameld en bereiden de medewerkers de internationale acties van Amnesty voor. In bijna honderd landen zijn er afdelingen van Amnesty International, ook in Nederland.

Amnesty International is onafhankelijk. Acties en onderzoek worden betaald door leden en mensen die geld geven. Amnesty wil geen subsidie van de overheid, want als je geld krijgt van de overheid is het minder makkelijk om die overheid te bekritisieren als dat nodig mocht zijn.

Amnesty International is onpartijdig. Dat wil zeggen dat het voor Amnesty niet uitmaakt in welk land de mensenrechten geschonden worden. Mensenrechten gelden voor iedereen. Als die rechten geschonden worden, door welke regering dan ook, dan voert Amnesty daar actie tegen. Het zou tenslotte erg ongeloofwaardig zijn wanneer je van het ene land wel wat zegt en in het andere geval doet of je neus bloedt.

Movies that Matter is een internationaal expertisecentrum op het gebied van film en mensenrechten. Het organiseert het jaarlijkse Amnesty International Film Festival en een maandelijks film- en debatprogramma in tien Nederlandse filmtheaters en speciale internationale vertoningen.

Movies that Matter is er ook voor scholen! Wij helpen films uit te zoeken wanneer u specifieke onderwerpen op school wilt behandelen, geven filmadvies voor verschillende niveaus en leeftijden, en helpen u de vertoning mogelijk te maken.

Movies that Matter @ school richt zich in eerste instantie op (alle niveaus van) het voortgezet onderwijs. Voor het primair onderwijs zijn enkele titels beschikbaar.

Colofon

Redactie

Saskia Nyst

Eindredactie

Amnesty International

Vormgeving

SAZZA

DTP

Tycho Stoelinga

Movies that Matter Educatie

Margreet Cornelius (medewerker productie),
Sabrine Pouwels (medewerker didactiek),
Mirjam van Campen (projectcoördinator).

Movies that Matter

Postbus 1968
1000 BZ Amsterdam
www.moviesthatmatter.nl
tel. (020) 77 33 624
educatie@moviesthatmatter.nl

Alleen te gebruiken voor educatieve doeleinden.

Stichting Movies that Matter wordt ondersteund
door Amnesty International, V-fonds,
CultuurParticipatie, Democratie en Media, SNS
Reaal en VSB-fonds.

